

AZ EGYMÁSNAK SZENTELT IDŐ

Sz. Koncz István beszélgetése

„Hősnek lenni egy percre, egy órára könnyebb, mint csöndes heroizmusban hordozni a hétköznapot” – idézi Dosztojevszkijt az egyik belvárosi óraszalón üzletvezetője Budapesten. Beszélgetünk ugyanis. Vannak ilyen óraszalón-főnökök. Nemcsak a fekete aligátor szíjról meg a lünettáról lehet szót váltani velük, hanem az időbilincsen kívül még számtalan egyéb dolgról. Barátommal, aki most kint fogad a bolt előtt, az alkonyi napsütésben, legtöbbször a teniszről fecserészünk. Ki másról, mint a márka támogatottjáról, a veterán legendáról, akinek a játékából képtelenek vagyunk kisseretni, és akinek soha, egyetlen ellen-szenves megnyilvánulását nem tapasztaltuk – bár ebben lehet némi elfogultság.

Szóval, többnyire a tenisz a téma, de ezúttal nem. A boltvezető épp a *Jelenkort* szerkesz-ti fejben, és Dosztojevszkijt is azért rángatja elő, hogy meggyőzzön. Arról tudniillik, hogy írjak az üzemorvosukról. Nem az a kifejezett szobatudós, hangsúlyozza, de amit művel, abban rengeteg ismerettel bír, és napi munkájában tudományos alapossággal jár el.

– *A magyar mellett németül és angolul tart praxis-gyakorlatot orvostanhallgatóknak* – a kronométerkirály csak mondja, és mondja –, *ráadásul Pécsről került ide, keresd már meg!*

Végül persze megtörik az ellenállásom. Mít tehetnék? Megnézem magamnak ezt az – órásmester szerint – oly népszerű doktort.

Tímár Róbert 1961. január 3-án született Pécsen. Édesanyja vegyészmérnök, édesapja kántor volt. Általános orvosi diplomáját a Mecsekalján szerezte, sőt, itt kezdte orvosi gyakorlatát is, a POTE II-es számú belklinikáján. Később az akkor még létező pécsi Katonai Kórház belosztályára került. 1991-ben Budapestre távozott, nevezetesen a Testnevelési Egyetem Orvostudományi Tanszékére, majd az Országos Reumatológiai és Fizioterápiás Intézetben (az ORFI-ban), ezután az Amerikai úti Szeretetkórházban dolgozott. Belgyógyászatot a TF gyógy-testnevelőhallgatóinak és az Egészségügyi Főiskola gyógy-tornászhallgatóinak oktatott. És akkor itt kellene, hogy következzen a fősorolás, ami a végzettségeiről ad számot. A teljesség igénye nélkül: szakvizsgázott belgyógyászatból (1990), sportorvostanból (1992), reumatológiából és fizioterápiából (1994), háziorvostanból (1999) és üzemorvostanból (2002). Az Orvostovábbképző Egyetemen az országban elsők között akupunktúrás (1993), a Semmelweis Egyetemen lézerterápiás képzésben (2000) részesült, 1998-ban pedig a Közgazdaságtudományi Egyetemen egészségügyi menedzserként – a szakközgazdászival egyenértékű – másoddiplomát szerzett. Többször járt Soros-ösztöndíjjal külföldön: belgyógyászatot, kardiológiát (1996) és háziorvoslást (2002) tanult. 1998-tól 2007-ig a VI. kerület sport-főorvosaként működött. Előmenetelében jelentős a 2004 és 2008 közötti időszak, amikor a Sportegészségügyi Szakmai Kollégium választott tagja volt. Nagy visszhangot váltott ki, hogy mandátumának lejárta előtt távozott onnan. Hamarosan megkérdezzük, miért tette. 1993-ban majd 1998 és 2005 között a Magyar Kerékpáros Válogatott keretorvosi teendőit is ellátta. A háziorvosi rezidensképzésben mentorként vesz részt, reumatológusként a Rókus kórház specialistája.

Tímár Róbert nős, felesége jogász-szakközgazdász. Lányaik már nagybacsák.

A szakvizsgáit már-már a rekordok könyvébe illően halmozó doktor ismerősei közül sokan azt mondják, nehéz, néha a végletekig következetes, az igazáért örökké harcoló,

olykor szigorú, de rendkívül jó lelkű, empatikus orvos. Mások a minden iránt érdeklődő, különösen a művészetekre fogékony embert látják benne. Pacientúrájában valóságos rajongói köre alakult ki, fanatikus hívei, mint órásmester barátom is, váltig állítják, hogy már rég valamelyik egyetemi tanszék élén kellene állnia. Professzor kollégája, akivel sikerül kicsit hosszabban beszélmem, ugyancsak elismeri, hogy a főorvosnál a maga területén nemzetközi szinten sem igen található jobbat.

Élettörténetét kérésre olyan mélyről indítja, ahonnan én nem is merhettem volna.

Tímár Róbert: – Sok minden a történelem homályába vész. Munkács környékéről származunk, de édesapám már egy kis Borsod megyei községben, Gibárton látta meg a napvilágot. Nem sokkal születése után a familia Tokajba költözött. Nagyapám vallásos volt ugyanis, és ott kapott állást. Apámék tizenöten voltak testvérek. 1944-ben azután az egész családot deportálták. A testvérek közül addigra ketten eltávoztak, természetes halállal, ha egyáltalán természetesnek nevezhetjük a csecsemők, kisgyermek halálát.

Sz. Koncz István: – *A soá idején, olvasom édesapja életrajzában, jószerevével az egész család odaveszett.*

– Hárman jöttek haza: apámon kívül egy bátyja és egy nővére. Tíz testvér halt meg, és a szülők, mondanom sem kell.

– *Anyai ágon?*

– Édesanyám Szegeden született, Hódmezővásárhelyen nevelkedett, és kilencéves volt a vészkorszak idején. Elhurcolták, Bécs mellé került, ott kellett dolgoznia. Nagymamám a család több tagjával vele lehetett, de nagyapámat munkaszolgálatra osztották be. Anyuék valamiféle dobozokat készítettek, pontosabban papíriveket a dobozokhoz.

– *Mint Tótek...*

– Eggyel korábbi fázis volt, még nedvesek voltak az ívek, és ennek megfelelően nehezek is. A körülmények? Nem működött a hotelszolgálat.

– *Nálunk ez az időszak szinte kikerült a család történetéből. Gondolom, szülei is agyonhallgatták.*

– Apu egyetlenegyszer mesélt róla. Egyetemista éveim alatt történt. Ketten voltunk otthon, és fölszakadt belőle valami. Miközben órákon át beszélt, mindvégig azon töprengtem, hogy mi a csudát tehetnék. Legszívesebben bekapcsoltam volna a magnetofont, vagy elővettem volna legalább egy papírlapot, egy tollat, de annyira féltém, hogy megszakad a lendülete, hogy nem mertem tenni semmit. Visszatérve az anyai vonalhoz: zalaszentgróti származású nagyapám, aki cipőfelsőrész-készítő volt, túlélte a holokausztot, de 1956-ban ő is elhunyt szívbelhártya-gyulladásban. Egyetlen nagyszülőm, akit ismerhettem, anyai nagyanyám volt. Hatvanévesen halt meg, 1972-ben.

– *Ugyancsak fiatalon, jegyzem meg, hatvanhoz közeledve.*

– Így látom én is. Valamiféle kardiovaszkuláris gondokkal küzdött. Valószínűleg ez a baj mélyen gyökerezik bennünk. Kódolva lehet a génekben... Egyébként a szüleim úgy találkoztak, hogy apu 1950 körül Hódmezővásárhelyre került kántori állásba. A kántorművészetet Tokajban sajátította el, az ottani híres vallási iskolában. Hódmezővásárhelyről ötvenhétben került Pécsre, anyu ötvenkilencben, diplomája megszerzése után követte. Ekkor házasodtak össze.

– *Édesapja emlékét a tiszántúli városban tábla őrzi.*

– Igen, taval, kora nyáron avatták, de van emléktáblája a pécsi zsinagógában és a Dohány utcaiban is.

– *Szóval, jött a szülők életében Pécs, és hamarosan megérkezett ön is. Mik az első emlékei?*

– A Geisler Eta utcai óvoda jut eszembe, és az, hogy nem szerettem odajárni. Remek óvoda volt, de az első napokban ezt nem mértem föl teljes mélységében. Fölmásztam tehát a drótkerítésre, és ott üvöltöttem, hogy tessék engem hazavinni! Nem vittek haza, olyannyira, hogy akadt, akivel az általános iskolától a gimnáziumon át az egyetemig együtt jártam.

– *Hú, de gyorsan eljutottunk a diplomáig!*

– Sok szép emlék fűz Pécshez. Tizennégy éves koromtól minden nyáron dolgoztam egy-egy hónapot. A gimnáziumi évek vége felé például elszegődtem a Baranya Megyei Fényképész Szövetkezetbe lámpatartónak. Az akkori, Pécsi Ipari Vásáron fotóztattak, cipeltem a műtermi felszerelést, és segítenem kellett a helyszínek bevilágításában. Nagyon lelkes voltam, néha arról ábrándoztam, hogy majd Robert Capa nyomdokába lépek. Egy képem meg is jelent a *Fotómagazin*ban, és ugyanaz a kép az *Ifjúági Magazin*ban. Ezzel művészi pályafutásom nagyjából véget ért. Percemberke voltam a fényképészet területén, vagy inkább másodperemberke. Amikor egyetemre mentem, kiléptem Tám László diaporáma-csoportjából, mondván, nem lesz időm a fotózásra. Azzal vágott vissza, hogy ez hülyeség, az embernek mindig van egyhatvanad másodperce. Ezzel együtt fölhagytam a műfajjal. Már gépem sincs, a telefonnal kapom lencsevégre a családot, amikor engedik.

– *Tudom, hogy oldalági rokona Teichmann Jakabnak, az egykori svájci főrabbinak. Édesapja ugyancsak ikonikus alak volt a Mecsekalján, majd Budapesten is. Miért nem folytatta a családi hagyományt?*

– Nem voltam annyira tudatos gyerek, hogy bármit akarjak. Ráadásul nincs hangom, és többnyire hamisan éneklek, ha egyáltalán. Meg nem is nagyon érdekelt. Amit muszáj egy gyermeknek, azt nem szereti. Péntek este mindig le kellett járnom a templomba, mentem is, de nem volt bennem tűz. Harmadikos gimnazistaként semmiféle fogalmam sem volt, hogy mi akarok lenni. Leginkább semmi. Talán vendég. Barátaimmal együtt udvaroltunk, zenéltünk, és nemigen foglalkoztunk mással. Nem volt rossz életérzés. Anyu mindenestre fölismerte, hogy ez túl sokáig nem mehet tovább, tehát arra biztatott, hogy menjek az orvosi karra, ott legalább szem előtt leszek. Ugyanis a Közegészségtani és Járványtani Intézetben vezette vegyészként a kémiai labort. Odakerültem, de nem nagyon tudtam ott sem, hogy mi szeretnék lenni. Valaki azt mondta, hogy legyek belgyógyász, az mindenhez kell. Így sodródtam a II-es számú belklinikára. Utóbb aztán szerencsém volt, mert a katonaság alatt a pécsi honvédkórház belgyógyászatára kerültem, mint sorkatona. És a leszerelés után is ott maradtam, már mint polgári alkalmazott. Egészen a szakvizsgáig, sőt, addig, amíg el nem költöztünk Budapestre.

– *Miért költöztetek el?*

– Gyermekkorom óta a fővárosba vágytam. Imádtam színházba járni, hangversenyre, operába, és itt volt választék.

– *Mire ideért, a szülei is itt voltak már?*

– Nem, és talán érdekes a történet, hogy miért nem. Mindig szerettem volna kutyát, de nem akartam eléggé, és nem rángattam a szüleim kabátja szarát, hogy legyen. Hanem, egyszer csak fölfigyeltünk egy hirdetésre a megyei lapban, hogy egy egyéves középuzsár olcsón eladó vagy ingyen átadó. Anyuék biztosak voltak benne, hogy mire reagálok, már rég elvitték mások, de nem. Megvolt még a kutyus. Majdnem tizennyolc évet élt nálunk, akkor kellett szegényt elaltatni. Apu azt mondta, hogy addig nem költözik sehová, amíg az uszkar él. Pedig hívták, először a budapesti, Hegedűs Gyula utcai körzetbe, majd máshová is. Törát olvasni még a kántorok egy része sem tud, az külön tudomány.

– *Édesapjáról pedig több helyen olvastam, hogy művésze volt a hivatásának.*

– Elképesztően tudta! De a Dohány utcai templomba történetesen nemigen hívták, pedig titkon, azt hiszem, vágyott oda. Ám a bátyja, Tímár Jenő ott működött, és az ő rovására nem akart menni. Jenő soha nem végzett kántori tanulmányokat, viszont ugyanabban a milióban nevelkedett, mint apu, és ugyanúgy tudott mindent. Nagyon szép hangja volt, nagyon szerettem. Tóraolvasóként foglalkoztatták. Hanem, szegény megbetegedett, és 1997-ben meg is halt. A szüleim felköltöztek, és apu így lett a Dohány utcai zsinagóga főkántora.

– *Az ön sorsa hogy alakult?*

– 1991-ben a Testnevelési Egyetem Orvostudományi Tanszékére kerültem. Frenkl Róbert professzor úr volt a tanszékvezető, nagyon tiszteltem és szerettem, mégsem éreztem jól magam.

– *Miért?*

– Oktatni kellett, és azt nem szívesen csináltam. Belgyógyászatot tanítottam a gyógytestnevelőszakon, posztgraduális képzésben, Czeglédy Károly kollégámmal, és anatómiát a graduális képzésben. Legfőbb fájdalmam az volt, hogy beteget jószerével nem láttam. Rendeltem ugyan a TF-en, de körülbelül annyi volt a dolgom, hogy igazolást, sérülés miatt felmentést vagy oltást adjak a hallgatónak. Nem elégített ki. De ha már ott voltam, úgy döntöttem, hogy szakvizsgázni fogok sportorvoslásból. Ami meg is történt.

– *A kötelező két év gyakorlat elteltével szakvizsgázott reumatológiából és fizioterápiából is. Erre hogyan került sor?*

– Átkerültem az Amerikai úti Szeretetkórházba, ahol az igazgatóval a munkakapcsolat elején rögtön megállapodtunk, hogy elvezényel a vizsgáig az ORFI-ba.

– *Miért épp ezt a szakpárt választotta?*

– A mozgásszervi megbetegedések érdekelték, a sportorvoslásnak már volt némi köze ezekhez, gondoltam, kicsit továbbképezem magam. Az ortopédia jöhetett volna még szóba, de a viszonylag erős szemüveggel, az időről időre kiújuló derékfájdalommal, a balkezességemmel nem volt reális esélyem operálni. Meg a reumatológia tetszett is, végre kezdtem sejteni, hogy mi dolgom ezen a pályán. Úgy állapodtunk meg, hogy szerény fizetés ellenében odaszegődöm, ügyelek egy hónapban hatszor-hétszer, és amúgy mehetek az ORFI-ba. Majdnem kudarc lett a dolog vége, mert a reumatológia akkor még nem szerepelt az egyetemi curriculumok között. Nem volt előképzettségem sem, nem tudtam a reumatológiát, a TF-en töltött két év alatt pedig teljesen kiestem a klinikumból. Ez volt az a két év, 1991–92, amikor fölszabadultak a határok, és tömegével özönlöttek be a nyugati gyógyszerek. A nevüket sem tudtam. Szóval, enyhén szólva döcögösen indult az dolog. Másfél év alatt azonban sikerült elsajátítanom legalább a diszciplína főbb vonalait.

– *Ne legyen ennyire szerény. Tudom, hogy kitűnőre vizsgázott, sőt, osztályvezetője, Konrád Katalin szerette volna, ha végleg ott is marad.*

– Igen, lobbizott ezért, de visszamentem az Amerikai útra, ahonnan a lehetőséget kaptam. És jól éreztem magam. Lassan megtanultam az idősek nyelvén beszélni, igaz, a sportorvosi szakvizsgámat abban a közegben kevésbé tudtam használni. Dolgoztam mégis örömmel, és bejelentkeztem mozgásszervi rehabilitációs szakvizsgára.

– *Ezt nem is olvastam az életrajzaiban.*

– A Szeretetkórházban végzett munka mellett a Sportkórház rehabilitációs osztályára is bejártam, a gyakorlati időmet töltendő, és közben elvégeztem a kapcsolódó kurzusokat. Az utolsó fél évre, némi meglepetésemre, el kellett volna menni az Országos Orvosi Rehabilitációs Intézetbe. Ez a minisztériumba eredetileg leadott és elfogadott felkészülési tervben nem szerepelt. Az OORI akkori igazgatója mégis ragaszkodott hozzá. Na, oda a Szeretetkórház igazgatója már nem engedett el.

– *Mivel indokolta?*

– Különösebben nem magyarázkodott. Hangsúlyozom, eredetileg nem is volt szó róla. Mindenesetre másfél évnyi munkám kútba esett. A tudást nem buktam el, természetesen, amit elsajátítottam, azt a mai napig tudom hasznosítani, de a tanultakat nem sikerült formalizálni. Nyilván nincs akkora ismeretanyagom, nincs annyira kiforrott rehabilitációs szemléletem, mint ami egy komplett szakvizsga után rám ragadt volna, de talán el nem adnak. Fölszívtam magam, és jelentkeztem PhD-képzésre. Kitaláltam, hogy össze kellene hasonlítani a holokauszot átélt populáció bizonyos mozgásszervi, reumatológiai paramétereit korban és egy csomó minden másban illesztett kontrollcsoporttal. Az ORFI akkori és jelenlegi igazgatója, Poór Gyula ezt rendkívüli módon támogatta. Vizsgáltam a sok-

ízületi gyulladások gyakoriságát, és ellenőriztem volna a csonttömeget, csonttrikulást. Utánajártam a dolognak, rengeteget olvastam, pontosabban kerestem, mert ez a terület igazán szűznek bizonyult. Egyetlen hasonló irodalmat találtam, a délszláv háborúhoz kötődőt. Mindenesetre beadtam a felkészülési tervet, el is fogadták, de kellett volna hozzá némi pénz. Például akkoriban még nem volt minden sarkon csonttömeg-mérés. A minisztérium biztosított forrást a kutatásokhoz, de sajnos abból a pénzből a Szeretetkórház első számító gépeit szerezték be. Be kellett látnom, hogy ha maradni akarok, márpedig szerettem volna, akkor olyan területet kell választanom, amihez semmi sem kell az anyaintézményemtől. Így jelentkeztem az egészségügyi szakközgazdászti másodképzésre. Még beleeegyezésre sem volt szükség a munkahelyemről, el is tudtam végezni. Ragyogó társaságba csöppentem. Ott ismertem meg például Rabin Lászlót, aki a VI. kerületi Önkormányzatnál az Egészségügyi Bizottság elnökeként dolgozott. Egyszer csak megkérdezte, hogy nem volna-e kedvem megpályázni az egyik kerületi, háziiorvosi állást? Akkor még nem venni kellett a praxist, 1996-ot írtunk, és az úgynevezett praxistörvény csak 2000-ben született. Persze, hogy volt kedvem, hisz nyilvánvalóvá vált, hogy a Szeretetkórházban nem tudok fejlődni szakmailag. Merthogy nem hagyják. Így lettem háziiorvos, így kerültem a VI. kerületbe, és azóta ott is dolgozom.

– *Időközben a magyar kerékpáros válogatott keretorvosa lett.*

– Még Pécssett, a Sportiskolában bicikliztem. Nem ment valami fényesen, nem bennem találta meg az edzőnk a bringázás új állócsillagát, ezzel együtt pár évig tekertem szorgalmasan. Hanem, amikor a TF-en, az imént más vonatkozásban már említett Czeglédy Károllyal oktatni kezdtük a belgyógyászatot, együtt alakítottuk ki a tanmenetet. A munka során egyszer csak kiderült, hogy ő a kerékpáros válogatott keretorvosa, ám friss osztályvezető főorvosi kinevezése miatt ezt nincs lehetősége folytatni. Tudta, hogy egy ideig magam is ültem a drótszámon, megkérdezte tehát, hogy nem volna-e kedvem csinálni. De, szívesen megpróbálnám. Attól fogva tehát havonta jártam keretorvosi értekezletekre. Martos Éva tartotta, a Sportkórház igazgatóhelyettese. Ő fogta össze az egész magyar sportorvos-hálózatot. Nagyon kellemes, és nálam jóval nagyobb nevekből álló társaságba kerültem. Élveztem, de egy év után Bodrogi László olimpikonunk édesapja váltott ezen a poszton. Radiológusként dolgozott, inkább a fia révén kötődött a sportorvosláshoz. Nem haragudtam, nem voltunk rosszban akkor meg azóta sem, tudomásul vettem, hogy a lehetőség egy évre adatott.

– *De nem szállt el végleg, hisz ön visszakerült.*

– Erre csak később került sor. Előbb még a háziiorvosi rendelő ajtaján igyekeztem magamnak egy kis reklámot csinálni, így a névtáblámra kiírtam azt is, hogy sport-szakorvos. Jött is néhány betegem, akik szerették volna, ha elvégzem az alkalmassági vizsgálatot. Nem volt rá jogosítványom. Írtam tehát egy hivatalos levelet a fent említett Martos főorvosnőnek, hogy a saját praxisom betegeit e szempontból is intézhessem. Visszaírt, hogy ezt ebben a formában nem lehet, de épp most keres a VI. kerületbe sportorvost, odaszegődnék-e. Persze, feleltem, és ezzel meg is oldódott az alkalmassági vizsgálatok kérdése. Amit háziiorvosként nem tehettem meg, azt sportorvosként igen. 1998-at írtunk. Majd egyszer csak, még abban az évben, megkerestek a kerékpáros szövetségtől, hogy lenne itt egy elnökségi ülés, elfáradnék-e a Míllenárisra. Nem akarom hosszan ragozni, visszahívtak, reaktívtak.

– *Lance Armstrong óta megkerülhetetlen a kerékpárosok említésekor a dopping kérdése. Ön mit tapasztalt?*

– Mindkét időszakban egy kicsit kívülről állóként kerültem oda, és az is maradtam. Tehát soha engem sem kolléga, sem edző, sem versenyző ilyen ügyben nem környékezett meg. Ezzel együtt közel tízéves keretorvosi munkám nagy eredményének tartom, hogy Magyarországon a kerékpársportban nem volt doppingügy. Az akkori eredménytelenség-ből arra lehet következtetni, hogy valóban tiszta évek voltak.

– Emellett reumatológusként is foglalkoztatni kezdték a Visegrádi utcában.

– Eléggé fárasztó volt, minden szabad délutánomat ott töltöttem, este nyolcig rendeltem és így későn keveredtem csak haza a munkából. Úgyhogy nem tartott hosszú ideig. Amikor lehetőségem nyílt, átigazoltam a Rókus kórház szakrendelőjébe, ahol délelőttönként dolgozhattam. Lemondtam a délutáni, esti műszakok örömeiről. Feleségem Panna lányommal épp áldott állapotban volt, úgyhogy több időt szerettem volna tölteni a családdal is. Abban az időben még csak az osteroporosis-központok írhatták föl a csontritkulás elleni gyógyszereket. A praxisomban megint jól jött, hogy a betegeknek nem kellett külön rohángálniuk ilyen ügyek miatt. Gondoltam, belevágok, legalább ideiglenesen. Ennek tavaly múlt tizennyolc éve. Azért jó, mert tudok mellette foglalkozni a körzetben az általam oktatott rezidensekkel is.

– Mégis önre száradt az oktatás.

– Bár az egészséget szerettem volna lerúgni magamról, ez a forma mégis megmaradt. Ráadásul, képzelje, szívesen gyakorlom. Egy-két emberrel a szakmáról beszélgetni egész más, mint kiállni negyven-ötven ember elé, s hirdetni a tanokat. Ez utóbbi nekem sosem ment jól. A rezidensképzésben részt veszek. Az egyetemet végzett, háziorvosi gyakorlatra vágyó fiatal kollégákat fogadom az egyetem megbízásából heti egy napra, illetve egy-egy nyári hónapra.

– Közben üzemorvosi szakvizsgát is tett.

– 2002-ben, igen. Két évvel korábban adták el szüleim a pécsi, Erdész utcai telküket, amivel hozzásegítettek egy magánrendelő kialakításához. Ott már üzemorvosi gyakorlatot is folytathattam. Egyik kollégám épp akkoriban ment nyugdíjba, így került hozzám az Estée Lauder nagyjából százfős csapata. Mára körülbelül ötszázötven üzemorvosi szempontból ellátott beteg bízta rám a sorsát. Többet nem is tudnék ellátni. Ilyen szempontból rossz főnök vagyok, ha nem tudom folyamatosan figyelemmel kísérni valamennyi betegem minden, egészségi állapotra vonatkozó dolgát, akkor már nem érzem jól magam. Nem tudom delegálni a feladatokat, pedig kellene.

– 2004-től, majdnem egy cikluson át a sportegészségügyi szakmai kollégium tagja volt. De nem töltötte ki az öt évet. Miért nem?

– Szerettem volna elérni, hogy magánorvosok is végezhesék a sportorvosi munkát. Azok tudniillik, akik szakvizsgával, szak-főorvosi engedéllyel rendelkeznek, megfelelnek a rendelői minimumfeltételeknek, és a kreditpontjaik is rendben vannak. Ám falakba ütköztem, és nem láttam értelmét a folytatásnak. Ilyenkor a miniszternél kell lemondani, írásban. Megtörtént, volt is némi visszhangja, de nem akkora, amekkorát reméltem. Épp akkor bomlott fel az MSZP–SZDSZ koalíció, ezért pár nappal később a miniszter is lecserélődött. Az én ügyemmel nem foglalkozott senki. Sajnos, azóta sem következett be változás.

– Mondja, főorvos úr, ennyi munka mellett, ennyi tanulás mellett meg tudott még tartani valamit a hitélet rítusaiból?

– Nemigen. Nagy ugyan bennem a nosztalgia, de mire péntekenként hazaesem, már fáradt vagyok. Olyan helyen lakunk Budán, ahonnan ismét vissza kellene jutni a városba, így aztán legtöbbször otthon ragadok. Ráadásul a gyerekeket, bár a Lauder Javne Közösségi Iskolába jártak az első hat osztályba, nem részesítettük szoros értelemben vett vallásos nevelésben. A nagy ünnepeket nem hagyjuk ki, persze. Legtöbbször a Dohányba megyünk, hiszen nagyapjuk ottani működése okán a lányaimnak is az a templom.

– Ön hívő maradt egyébként?

– Nem vagyok ateista és nem vagyok hívő. Azt gondolom erről, hogy ha egyáltalán lennének olyan módszerek, amelyekkel a világ a kívánt mélységig megismerhető lenne, akkor sem éri meg az emberiség, hogy el tudja dönteni: Isten létezik-e vagy sem. Ugyanakkor a tradíciókat nagyon tiszteltem. Nagy szívfájdalmam, hogy itt, Budapesten, bár vannak jó hangú kántorok, ugyanazokat a dallamfordulatokat, mint apu, senki sem

használja. Mégpedig azért nem, mert más vidékekről jönnek. Amit apu énekelt, azt gyermekkorában, azaz nagyjából az ezerkilencszázharmincas években az akkori két tokaji kántortól tanulta. Szinte ott élt a templomban, és annyszor hallotta a dalokat, hogy azok rögzültek. Jószerével szervültek. Több magnókazettát őrzök a hangjával. Egyetemi éveim alatt fölvettem például az őszi nagy ünnepeket, ezeket digitalizáltattam is. Sőt, igyekeztem a többi kazettát is CD-re írni, és birtokomban van egy merevlemez, tele felvételekkel. A CD-k a Dohány templom főkántoránál vannak most, Fekete Lászlónál, aki megígérte, hogy katalogizálja valamennyit. Arról ábrándozom, hogy a Néprajzi Múzeum vagy a Zeneakadémia online felületén, a népzenei oldalakról lennének elérhetőek ezek a felvételek. Persze, ez nem teljes kiőrlésű liszt, a jelenlegi, ömlesztett állapotban fogyaszthatatlan. A hétköznapok, az ünnepek, a temetések, az esküvők köré kellene csoportosítani az anyagot. Fölletem azután még négy vagy öt kazettát, viszont, bár nagyon szeretem hallgatni a felvételeket, mindig komoly lelki rákészülés kell hozzá.

Aztán van itt még valami. Még a nyolcvanas évek végén jelent meg a *Spiegel*ben egy riport. A cikk a maradék kelet-német és lengyel zsidóságról szól, és apu úgy került képbe, hogy hosszú éveken át járt kósert vágni Kelet-Berlinbe és Lengyelországba. A cikket fölfedezte egy müncheni tévéstáb, ők dokumentumfilmet forgattak vele. Eljöttek hozzánk Pécsre, és végigkísérték egy ilyen úton: Berlin, Varsó, Krakkó. Amikor egyik lányommal Berlinben jártunk a zsidó múzeumban, eszembe jutott, hogy egy kicsit ezt a munkát ott is be kellene mutatni. Megvannak például azok a sakterkések, amelyeket vitt magával és használt. Fölvettem a kapcsolatot a múzeummal, hogy szívesen odaadnám a késeket, ha ki is állítják azokat. Ezt egyelőre nem tudják biztosítani. Meg akartam keresni azokat is, akik harminc éve forgatták apuval az említett dokumentumfilmet. Nem volt egyszerű fellelni őket, a házaspár férfi tagja, az operatőr már nem él, és a rendező feleség is nyolcvan felett jár. Kértem, ha létezik, juttassanak el hozzám jobb minőségű felvételt, tekintettel arra, hogy nekem csak egy rossz kópiám volt VHS kazettán. Kaptam is tőlük két DVD-t. Ezzel is megkerestem a múzeumot, ahol a háború utáni éveknek egy kis különtermet szenteltek, hogy ha lehet, tegyék láthatóvá a filmet, hisz apu biztosította tíz-húsz éven át, hogy az ott élők kösért ehettek. Egyelőre nem jutottunk egymással semmire, de még nem adtam fel a dolgot.

– *Visszakanyarodnék szakmai pályafutásához. Sorosozni fogok.*

– *Tegye azt! Divat manapság...*

– *Mennyire volt meghatározó, hogy Soros-ösztöndíjakat nyert?*

– Két alkalommal utazhattam Salzburgba, Max Reinhardt egykori kastélyába, a Schloss Leopoldskronba. Az ott tartott első kurzus belgyógyászati és kardiológiai volt, amerikai egyetemi szakemberek tartották kifejezetten kelet-európai kollégáknak. Azt hiszem, a társaság átlagos tudása, felkészültsége meghaladta azt a szintet, amit feltételeztek rólunk. Mindez 1996-ban történt. Hat évvel később jelent meg egy újabb pályázat, a helyszín ugyanaz volt, de a téma a családorvoslás. Még megvolt digitálisan a '96-os pályázatom, kicsit leporoltam, hozzáírogattam, és ismét megkaptam a lehetőséget. Egyébként abban a kastélyban forgatták *A muzsika hangja* című filmet. Erről fogalmam sem volt, de a feleségem, aki filmes érdeklődésű, felvilágosított.

– *Lágylézer terápiából ezt két évvel megelőzően, 2000-ben vizsgázott a SOTE és az akkori ÁNTSZ közös kurzusán.*

– Még a TF-es években végeztem el az Orvostovábbképző akupunktúra tanfolyamát. A Honvédkórházban, Nyitrai Tamásnál töltöttem a gyakorlati időt, ami azért volt nagyon szerencsés, mert amellet, hogy akupunktőr volt, reumatológus is. Egybeesett tehát az érdeklődésünk. Jó időszak volt, sokat tanulhattam. A lágylézer-kezelés oktatását pedig a keretorvosoknak hirdették meg, és persze, hogy hajtott a kíváncsiság. Főképp azért érdekelt, mert a klasszikus eljárások mellett szóba jöhet a lágylézeres akupunktúrás gyógy-

mód, nem kell tűket szurkálni a betegekbe. Kevesebb a gond a sterilitás biztosításával és kevésbé terheli meg az érintetteket.

– *Van készüléke hozzá?*

– Beszereztem egyet, de bevallom: elég keveset használom. Ezerhatszáz betegem van a háziorvosi praxisban, mellette ott a foglalkozás-egészségügyi praxis, a reumatológia szakrendelés, az oktatás, így nemigen jut rá idő. De tervezem, hogy nyugdíjas éveimben komolyabban foglalkozom majd a dologgal.

– *Így a beszélgetés vége felé nagyon szeretném, ha még egy dolgot tisztáznánk, főorvos úr. Furdalja az oldalam a kíváncsiság, hogy hogyan került kapcsolatba a világvezető óramárkák hazai képviselőivel? Hogy lett ezeken a helyeken üzemorvos?*

– Ó, nagyon mélyen gyökerezik a válasz! Elsős általános iskolás voltam, és olyan volt még a közbiztonság, hogy egy elsős gyermeket nyugodtan el lehetett engedni iskolába egyedül. Igen ám, de valamihez igazodni kellett! A családban összesen két óra volt. Anyuék egy kelet-német Ruhla, amit az ötvenes években vett, az első saját keresetéből, apuék pedig egy Optima, amit használtan vásárolt a háború után. Ez a márka ma már nem létezik, de nem nagy név, körülbelül a korabeli Doxákkal volt egy szinten.

– *Doxa? Nem lekicsinylő a megjegyzése? Fiatalabb korban ez nemcsak egy márka volt, hanem a pontosság megtestesítője.*

– Ki kell ábrándítanom. A termék nimbusza szinte semmivé vált mára. Megbízható kommersz – a szakemberek így értékelik. Visszatérve a szüleim óráihoz: felváltva kaptam meg egyiket-másikat, hogy lássam, mennyi az idő, és ne késsek el. Számunkra ezek a karórák még értéket képviseltek. Tizenhárom évesen pedig, ami nálunk nagyobb ünnep, a felnőtté válás korhatárköve, nagybátyámtól kaptam egy dupla naptáras, automata svájci órát, Renis márkájút. Sajnos, már nincs meg, de a szüleim órái megvannak még.

Elméletben sok mindent tudok, sokat olvasok, igyekszem követni az amatőröknek szánt szakirodalmat legalább, de persze nem mernék egy szerkezethez hozzányúlni. Mindent szeretnék megismerni, amit csak egy magamfajta érdeklődőnek lehet. Így hát egy percig nem gondolkodtam, amikor lehetőségem nyílt arra, hogy a budapesti Rolex vagy a Tag-Heuer butikok üzemorvosa lehetek. Hasonlóképpen a Breitling, az IWC Schaffhausen, a Panerai és a Cartier hazai forgalmazójánál, a Watch de Luxenál is ellátom az üzemorvosi feladatokat. Nem vagyok gyűjtő, annyi pénzem nincs, de van néhány mutatós darabom, és több pénzt tartok órákban, mint amennyit a feleségem szeretne. Ezzel együtt, amikor Panna született, a párom kapott egy szép órát tőlem, és amikor megszületett Juci, kapott egy másikat. És ezeknek örül, azt hiszem.

Szóval, érték maradt számunkra az óra, a pontosság és az idő is. Az egymásnak szentelt idő.